

Makádi Mariann - Taraczközi Attila

A FÖLD, AMELYEN ÉLÜNK

munkafüzet

4 OSZTÁLY

KÖRNYEZETISMERET

Makádi Mariann – Taraczközi Attila

**A FÖLD,
AMELYEN ÉLÜNK**
munkafüzet

KÖRNYEZETISMERET
4. OSZTÁLY

5., javított kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2010

Ebben az évben nyomozni fogunk. Mi ez? Milyen? Miért? Ezek lesznek a legfontosabb kérdéseink. Megfigyeljük a környezetünkben lévő növényeket, állatokat, az időjárást és a tájakat, vizsgáljuk a változásait. Keressük, hogy mi lehet az oka annak, amit tapasztalunk az egyes évszakokban.

A természetben bekövetkező változások felfedezésében az idén is a munkafüzet lesz az egyik segítőtársad. Feladatai útbaigazítanak, hogy mit és hogyan érdemes megfigyelned, megvizsgálnod, ha meg akarod ismerni a környezet titkait. Segítenek abban, hogy kiemeld belőlük a lényegest. Megtanítják, hogyan kell rendszerezni a megfigyelt, a hallott és az olvasott dolgokat. Olyan feladatokat is találsz közöttük, amelyekben lerajzolhatod, amit látsz, megfogalmazhatod, hogy mit érzel, mit gondolsz a tapasztalatokról, a változásokról, a jelenségekről, a tájakról, az állatokról és a növényekről. Egyébként is, egész évben színezhetsz, rajzolhatsz, böngészhetsz, vizsgálódhatsz, na és elgondolkodhatsz. Egyes feladatok mellett kis jeleket találsz. Ezek rögtön megmutatják, hogy mit is kell csinálni.

Figyeld meg, vizsgáld meg, csináld meg!

Készíts rajzot!

Mondd el!

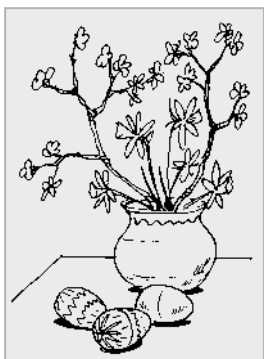

Járj utána!

MEGJÖTT AZ ÓSZ, FOSZTOGAT

AZ ÉVSZAKOK VÁLTAKOZÁSA

1. Írd az évszakok rajza alá a hónapok nevét!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Készíts időjárési naptárt!

Az időjárás jellemzőit betűkkel jelöltük. Ismerd fel, hogy melyik évszakra jellemzőek! Írd betűjelüket az 1. feladat rajzai alatt lévő kis négyzetekbe!

J – éjszaka hideg van

N – sokat süt a Nap

Z – gyakori a zivatar

E – egyre melegebb van

K – keveset süt a Nap

F – erős szelek fújnak

H – egyre hűvösebb van

Ó – havazik

A – langyos szelek fújnak

M – nagyon meleg van

S – nagy szárazság van

L – sokszor napokig mozdulatlan

I – hideg van

G – gyakran esik az eső

a levegő

3. Mit adnál rá?

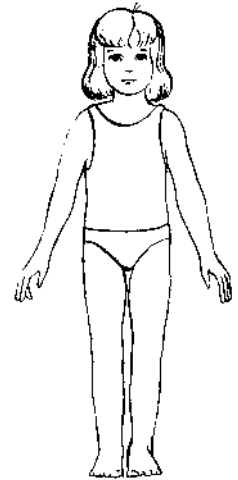
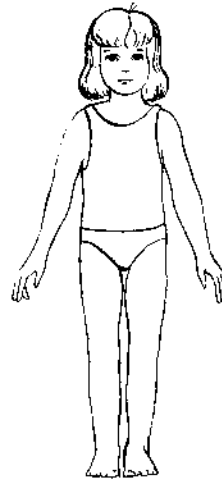
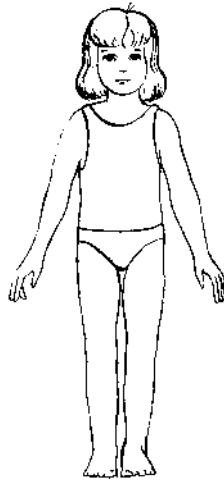
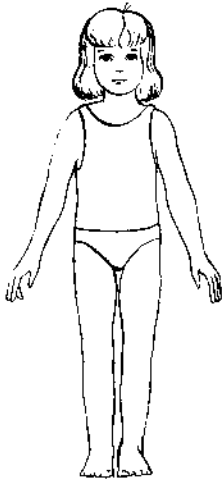
Öltöztess fel a gyerekeket az egyes évszakok időjárásának megfelelően!

tavaszi

nyári

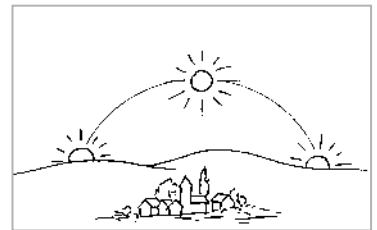
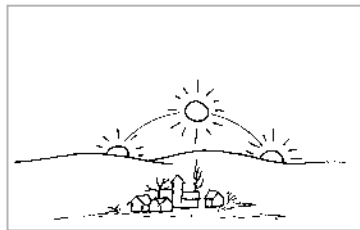
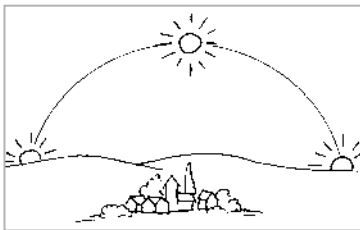
ősz

téli

4. Az égbolt melyik részén mozog a Nap?

A rajzok azt mutatják, hogy milyen úton jár a Nap az égen naponta az egyes évszakokban. Írd alájuk, hogy melyik évszakra jellemzőek!

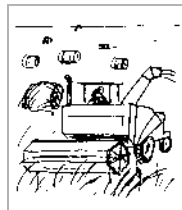
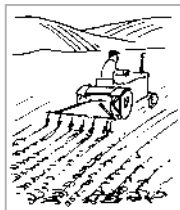
.....

.....

..... és .....

5. Mikor láthatod, mikor csinálhatod?

Kösd össze az évszakok nevét a rájuk jellemző események rajzával!

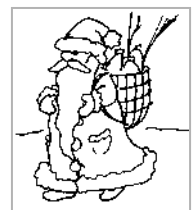

tavaszi

nyári

ősz

téli

A FÁK ÉLETE ÉS ÉLETRITMUSA

34. Rokona-e Babszem Jankó Dióbél királyfinak?

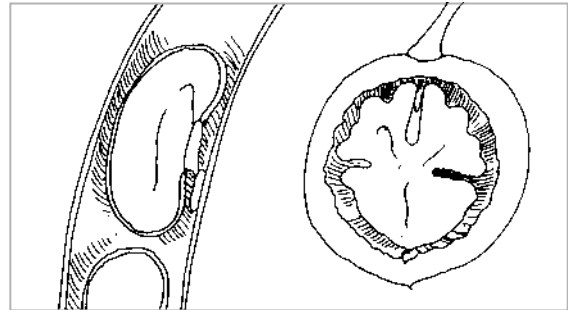
a) Emlékezz vissza a bab csírázására!

Mennyi idő kell a bab kicsírázásához? .....

Mennyi ideig él a babnövény? .....

b) Kösd össze a bab és a dió azonos részeit!
Keress kapcsolatot a dióbél és a babszem között!

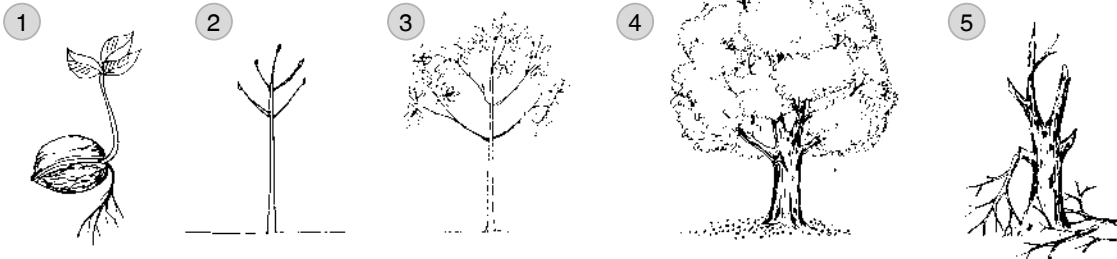
.....
.....

Színezd ki mindkét rajzon azt a részt, amelyből megindul a csírázás!

35. Hogyan lesz a dióbélből diófa?

Írd a rajzok alá a diófa életének fő állomásait!

1. .... 2. .... 3. ....

4. .... 5. ....

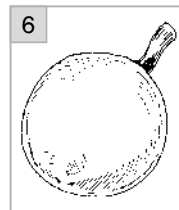
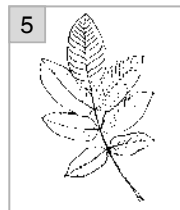
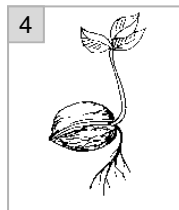
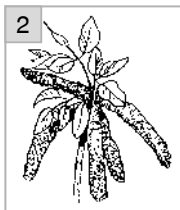
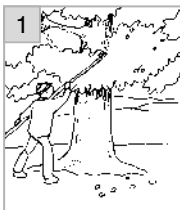
36. Öltöztess fel a diófát az évszakoknak megfelelően! Használj színes ceruzát is!

tavaszi

nyári

ősz

téli

Kapcsold a kis rajzokat ahhoz az évszakhoz, amelyre jellemzőek!

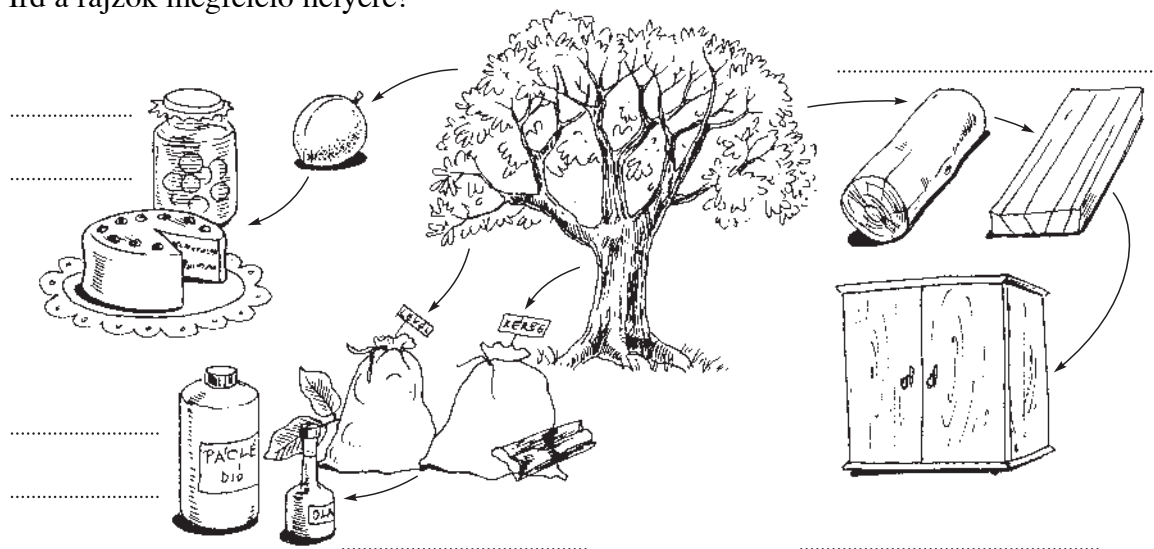
37. Ismerd meg a dió levelét!

Hozz az órára diólevelet!
 Egészítsd ki a rajzát!
 Színezd ki az őszi színe szerint!

38. Mi készül a diófa különböző részeiből?

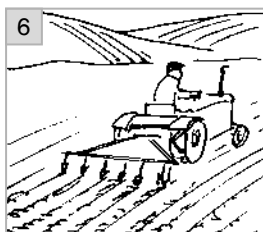
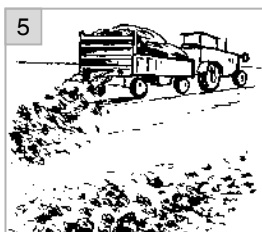
Írd a rajzok megfelelő helyére!

KÉSZÜLŐDÉS A TÉLRE A MEZŐGAZDASÁGBAN

39. Hogyan készül a gondos gazda a télre?

Gyűjts össze minél több dolgot a rajzok alapján!

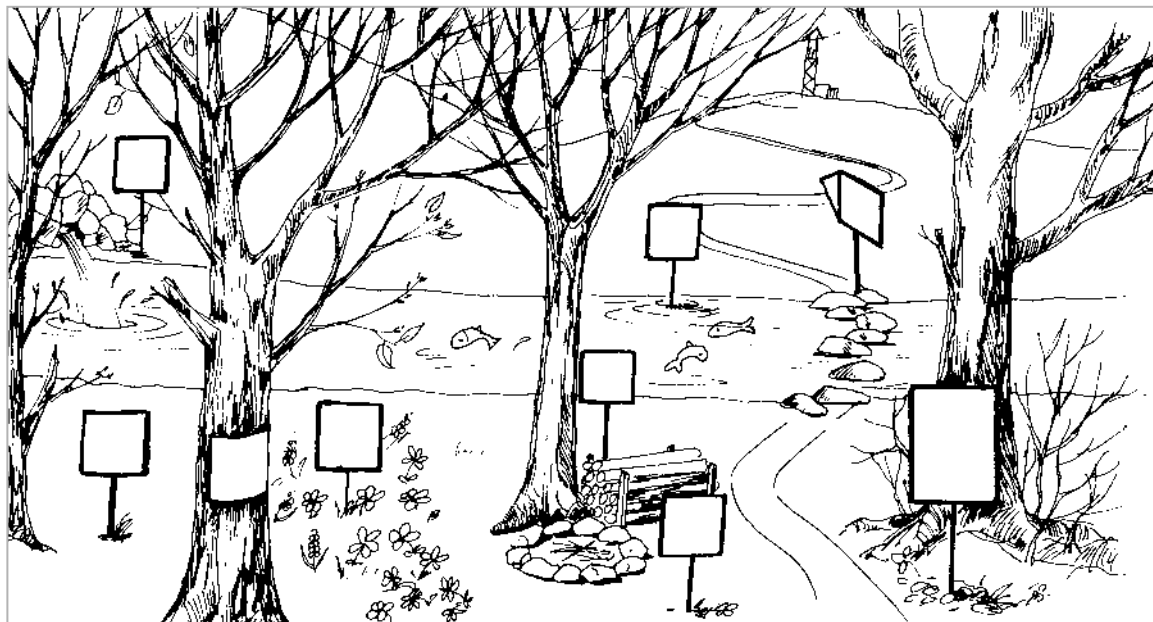

1.	5. ....
2.	6. ....
3.	7. ....
4.	8. ....

A TERMÉSZETI ÉRTÉKEK VÉDELME

10. Táblázd ki a kirándulólhelyet!

Helyezd el a turistákat útbaigazító táblákat a tájon! Írd a számukat a megfelelő négyzetbe!

11. Lakóhelyed értékei

a) Mit tartasz környezeti értéknek a lakóhelyeden?

Rajzold le!

b) Milyen védett természeti értékek vannak a megyédben vagy annak közelében?

.....

.....

.....

Tudsz-e olyan természeti értékről, amelyet nem védenek?

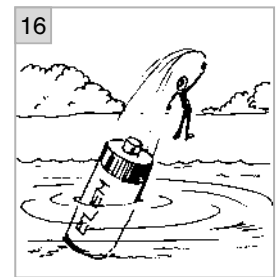
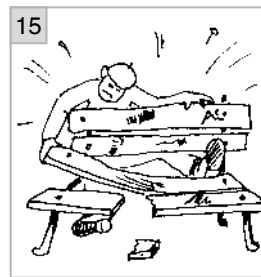
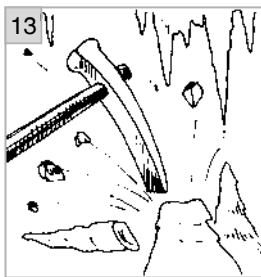
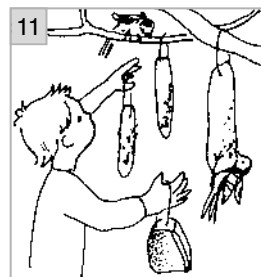
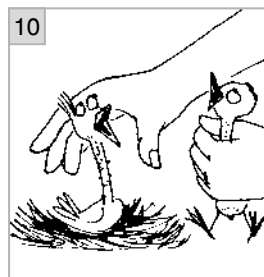
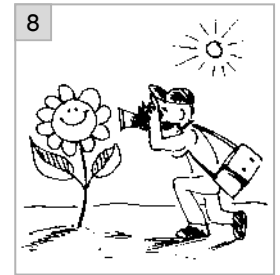
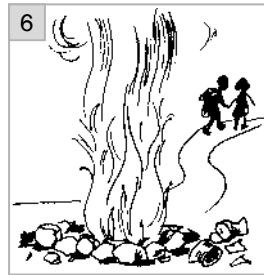
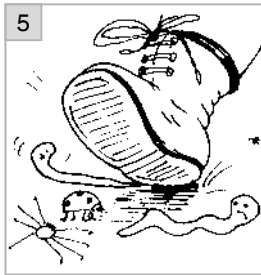
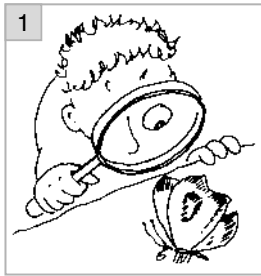
.....

.....

.....

12. Hogyan kell viselkedni a természetben?

Az osztálykiránduláson mindenki másként töltötte a szabadidőt. Húzd át azokat a rajzokat, amelyek helytelen viselkedéseket mutatnak!
Beszéljétek meg, hogy milyen kárt tesznek ezek a gyerekek a környezetben! Gondoljatok arra is, hogy milyen élményeket nem élhetnek át!

13. Óvjuk a természetet!

a) Mit lehet és mit nem a védett területeken?

Húzd alá eltérő színekkel a felsorolásban, hogy mit lehet tenni a különböző védett területeken! Előtte jelöld a jelmagyarázatban, hogy mit milyen színnel fogsz aláhúzni!

Jelmagyarázat:

☐ a nemzeti parkban lehet csinálni	☐ a természetvédelmi területen lehet csinálni
☐ a tájvédelmi körzetben lehet csinálni	☐ a természeti emlékek helyén lehet csinálni

élvezni lehet a természet szépségeit; kirándulni lehet; gazdálkodni lehet; építkezni lehet; végig lehet menni a sétaútvonalakon és a tanösvényeken; előadást lehet meghallgatni; autóval is lehet közlekedni; kiállítást lehet megnézni; nézelődni lehet; sátorozni lehet; fényképezni lehet; ami megtetszik, azt haza lehet vinni

b) Miért van szükség a természet védelmére?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

c) Készíts jelvényt magadnak!

Fénymásold le, majd vágd ki óvatosan a hazánk természetvédelmét jelképező címer rajzát!

Színezd ki az alapját világoskékre! A madarat hagyd fehérén!

Tedd a színes címert műanyag tokba! Erősíts a hátára biztosítótűt! Máris kész a jelvényed.

Járj utána, hogy melyik hazánkban is fészkelő madarat választották a természetvédelem jelképévé!

.....

TARTALOM

MEGJÖTT AZ ŐSZ, FOSZTOGAT	3
Az évszakok váltakozása	3
A napszakok váltakozása	5
Tájékozódás a tanteremben	6
A világtájak	6
Tájékozódás a természetben	8
Az alaprajz és a térképvázlat	9
Beköszöntött az ősz	14
Az élőlények környezeti feltételei	15
Milyen élőlények a fák?	18
A fák élete és életritmusa	19
Készülődés a télre a mezőgazdaságban	20
CSUPA FEHÉR, CSUPA SZÜRKE	21
Tél van	21
Az élőlények átvészelik a telet	22
Az ünnepek évszaka	26
Változatos felszínformák	27
A folyóvizek és az állóvizek	29
Tájak, települések, emberek körülöttünk	35
Téli teendők a ház körül	38
A madarak már érzik a tavaszt	40
BARKÁKAT HÁNY A BOKROS BEREK	45
Megjött a tavasz!	45
Tavasszal virágzó lágyszárú növények	47
A virágok megporzása és a megtermékenyítés	49
Egyszikű és kétszikű növények	50
A rügytől a termésig	52
Megérkeznek a vonuló madarak	53
Ébredező és sokasodó rovarok	55
Tavaszi teendők	58
A virágok és a méhek	59
Megváltozunk tetőtől talpig	61
KUTYA MELEG, KÁNIKULA	65
Jön a nyár!	65
A mezőgazdaság és az ipar kapcsolata	66
A természeti értékek védelme	71
Éljünk egészségesen!	74
Mindenki közlekedik	78